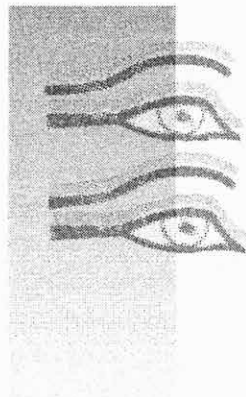

Könyvtárosi etika – hitelképes könyvtáros*

PAPP István

Amióta a kibocsátó és aláíró szervezetek jóvoltából a magyar könyvtáros szakmának van iránytűje napi tevékenysége erkölcsi tartalmának megszabásához és megítéléséhez, mind szembe-tűnőbbé válik az a régi igazság, hogy igényes szakmaiság nincs erkölcsi tartás nélkül, s az etikai eszmények kiüresednek szakmai tartalom híján. E két kritérium együtt minősíti a könyvtáros hivatását, bármelyik csorbulása alapján rendítheti meg társadalmi státusát.

A közösség és könyvtárosa kapcsolata sajátos viszony. A könyvtáros létének értelmét (durván: fizetésének jogalapját) látja az általa kiszolgálható társadalmi csoport egésze és tagjai elégedettsége kivívásában, könyvtára használatának előmozdításában, s végső soron a társadalmi haladás támogatásában.

Ezért közönségére részben nemes alázattal, aggódó buzgalommal tekint, részben azonban speciális ismeretanyagára és igényes magatartási normáira támaszkodva, bizonyos fölényvel is. A használó a könyvtárosban általa nem ismert dolgok tudóját sejtí, aki azonban mégiscsak az ő szolgálatára kell, hogy álljon, s ebben a viszonylatban az ő alárendeltje.

Lesajnálással vagy egyes tisztelettel közeledik hozzá: az előbbi a könyvtáros társadalmi-anyagi

állásából, az utóbbi a kultúra – napjainkban fogyni látszó – presztízsből és a használó kiszolgáltatottságából fakad. Mint látható, e kényes viszonyban szakismereti és etikai elemek fonódnak össze, melyek egyensúlya folyamatos figyelmet, gondos törődést és karbantartást igényel. Vég nélkül lehetne sorolni az egyensúlyban szerepet játszó elemek számát, s adott esetekben mindegyikük meghatározó jelentőségűvé válhat. Most azonban emeljük ki a két fél együttműködéséből azt a tényezőt, amely főképpen szakmai összetevőkből áll, végső soron azonban etikai minőséget jelent, mégpedig a hitelképességet. S mivel erkölcsről van szó, mindenekelőtt nem a könyvtár, hanem a könyvtáros hitelképességét, bár a kettő kétségtelenül szorosan összefügg. Kockáztassunk meg annyit mégis előljáróban, hogy a könyvtár hitele a könyvtároson múlik. Korunk hiteles személye lenne a könyvtáros és hiteleshelye a könyvtár?

Napjainkra a hitelesség általános követelmény né vált mind az egyének, mind a vállalkozások, mind az intézmények, mindenféle szervezet körében. Ugyanis az emberek annak hisznek, abban bíznak meg, aki, vagy ami eszményeivel, viselkedésével, szolgáltatásaival bizalmat kelt bennük. A bizalomért folyó versenyben természetesen a könyvtárak is részt vesznek, s jól teszik, ha egyebek mellett a hajdani hiteleshelyek tanulságaiból is okulnak.

* A XXXV. Komárom–Esztergom megyei Könyvtáros Héten „A könyvtár mint hiteles hely” című konferencián 2006. október 2-án elhangzott előadás szövege

Magyar könyvtárosnak „fülőnfekvő”, hogy párhuzamot vonjon a hitelképes könyvtár és a középkori hiteleshelyek között, sőt az előbbieket az utóbbiakhoz hasonlítva akár lényegi azonosságot keressen közöttük. Ebbe a zsákutca-ba azonban nem szabad belesétálnunk, ugyanis két, teljesen eltérő funkciójú intézményről van szó. Láthatjuk, hogy a hiteleshelyekként működő káptalanoknak, konventeknek megvolt a maguk könyvtára, amely ugyanúgy segítette egyéb tevékenységeik mellett hiteleshelyi funkciójukat is, de nem volt vele azonos. Ezért a mai könyvtár csak olyan, mintha hiteleshely volna, de nem az. Bizonyos tekintetben nagyon hasonlíthat hozzá, s ez az összevetés még hasznot hajtónak is bizonyulhat a ma könyvtárosságának etikai dimenziója vizsgálata során. A hasonlatoknak ugyanis, bármennyire sántítsanak is, megvan az a jó tulajdonságuk, hogy rávilághatnak olyan jelenségekre, összefüggésekre, melyek termékeny gondolatokat generálhatnak, fontos tanulságokra irányíthatják a figyelmet és egyes dolgokat új értelemmel egészíthetnek ki. Ezért érdemes a hitelképesség erkölcsi kategóriája felől egy pillantást vetni középkorunk hiteleshelye felé.

A középkorban aligha volt más olyan intézmény, amely hitelképességgel, azaz megbízhatósággal, erkölcsi fedezettel, sőt isteni hitelesítéssel bírt volna, mint az egyház és következőképpen klerikusai, akik ráadásul a szükséges műveltséggel, szaktudással és elhivatottsággal is rendelkeztek. Így kézenfekvő, hogy Magyarországon a hiteleshelyi funkció – a közjegyzőség korai formája – egyházi szervezetekre hárult.

Tulajdonképpen két feltétele volt annak, hogy egy közkeletű, az egész országban mindenki számára hiteles érvényességű okiratot valaki elkészítsen, kibocsásson, másolatát letétben tartsa. Az egyik a szakmai hozzáértés, vagyis a latin nyelv ismerete, az írni-olvasni tudás, a fogalmazási készség, teológiai felkészültség, s némi gyakorlati jártasság a jurisprudentiában; a másik, hogy meglegyen iránta a közbizalom.

Mindkét feltételnek az egyház, illetve az egyházi személyek feleltek meg, vagyis a káptalanok és a konventek, mint intézmények, s bennük a kanonokok és szerzetesek. A könyvtárosnak ezzel szemben nem az a dolga, hogy dokumentumokat, szerződéseket, hagyatkozásokat, határbejárásokat stb. produkáljon; ez most a közjegyző feladata. Viszont ugyanazt a kettős feltételt támasztjuk vele szemben, mint amit a hiteleshely kanonokjaival vagy szerzeteseivel szemben emeltek: értsen a dologhoz és legyen megbízható. E körül a két követelmény körül forog új etikai kódexünk is.

A magyar könyvtárosok etikai kódexe abból indul ki, hogy a könyvtárosnak hiteles személynek kell lennie, vagyis olyasvalakinek, akinek becsülete, hitele van, azaz megbízható, aki munkáját lege artis, azaz szakmája előírásai, szabályai, bevált eljárásai szerint végzi. Mindjárt az első paragrafusában hangsúlyozza, hogy ez a két követelmény együtt jár, egymástól el nem választható, hiszen a szakmai ügyeknek mindnek megvan a maga etikai vetülete, s az erkölcsi eszmények és dilemmák mind szakmai köntösben jelentkeznek. A dokumentum begyűjtése, az állomány őrzése, használatra bocsátása szakmai felkészültséget igényel ugyanúgy, ahogy erkölcsi tartást mindezen munkafolyamatok elvégzése.

Az általános erkölcsi alapértékek közül azokat sorolja fel a kódex második szakaszában, amelyek nélkül a mi felfogásunk és meggyőződésünk szerinti könyvtárosság nem létezhet. Ez hitvallás az emberi jogok, a demokrácia, a jogállamiság, az esélyegyenlőség, a szellemi szabadság és az információ szabadsága mellett. Magunkénak valljuk, hogy az embert lényegéből kifolyólag megilletnek bizonyos jogok, hogy a demokratikus berendezkedés adja a társadalom számára a legelőnyösebb keretet az egyének és a közösségek boldogulásához, hogy a kötelesek és jogok harmóniája garantálja az emberi együttélést, hogy a szolidaritás bibliai parancsának társadalmunkban naponta érvényesülő, tevékeny erővé kell válnia, hogy a szellem és a

gondolat szabadságának minden korlátozása gátolja az egyén önmegvalósítását, árt a társadalom életének és visszafogja a az emberi haladást. Az információ szabadsága könyvtárosi szempontból kitüntetett érték, mint amely hozzájárul az ímént felsoroltak érvényesítéséhez. A megvallott alapértékek adják az iránytűt a hitelesség eléréséhez, ezek igazítanak el a napi teendők végzése és a távlati elképzelések kidolgozása során.

A harmadik szakasz azokat a követelményeket fogalmazza meg, amelyek biztosítják, hogy a könyvtáros autonóm (öntörvényű, önnön szakmája törvényeit követő) és integer (ép és sérthetetlen), azaz hiteles személyként feleljen meg a vele szemben támasztott társadalmi elvárásoknak. Hiszen kizárólag mint a törvényeket tisztelő és betartó, az emberiség szellemi teljesítményei előtt fejet hajtó, szakmai felkészültséggel és általános műveltséggel rendelkező, azt folyamatosan fejlesztő, a gyűjteményt és szolgáltatásokat érő hatalmi befolyásolásnak ellenálló, az ilyen beavatkozásokat elhárító, a maga érdekeit a használók java mögé szorító személyiség tehet szert hitelképességre, s teremtheti meg ezáltal könyvtára hitelét is. Így válhat a hiteles könyvtáros által hiteles helyé maga a könyvtár; úgy, ahogy az Istenéhez és királyához hű, korszerű műveltséggel rendelkező kanonok, szerzetes tette hiteles helyé a káptalant, a monostort.

A szakmai tudás megszerzésének erkölcsi követelménye jól mutatkozik meg abban, hogy az esztergomi zsinat 1382-es határozata szerint paphoz méltatlan a tudatlanság; vagy ahogy Alsáni Bálint bíboros unokaöccse, László 1389-ben esküvel fogadja meg, hogy egy éven belül jól megtanul olvasni, fogalmazni, énekelni és latinul beszélni, hogy betölthesse esztergomi kanonokságát. 1394-ben Csornán kanonokká avatásakor Csornai György ugyancsak esküvel fogadja meg, hogy tovább tanul. Mi ez, ha nem a könyvtárosi etikai kódexnek a szakmai felkészültség és folyamatos továbbképzés követelményét megfogalmazó passzusának – mutatis mutandis – korai jelentkezése?

Etikai normák követését egyszerűen nem lehet elvárni olyasvalakitől, aki nem rendelkezik legalább elemi tudással. Sokkalta inkább áll ez az összefüggés valamely professzió követőire, akikkel szemben alapkövetelmény a munka- és feladatkörükhöz illő, szakmai felkészültség. Nem véletlenül volt a káptalanok egyik fő funkciója az oktatás annak idején, s tekintendő a tudás ma is a hitelesség mint erkölcsi kategória elemi feltételének. Aggasztó jel volt a 15. században, hogy amikor Mihály, pálos szerzetes, a párizsi és a pádovai egyetem doktora a rend elmaradottságát akarta megreformálni, alul maradt küzdelmében, mert a budaszentlőrinci főkolostorban a generális páter úgy döntött, a jövőben nem ad pénzt a pálos szerzetesek tudományos kiképzésére külföldi egyetemeken. Ez arra int minket, hogy aggódó figyelemmel kísérjük mindnyájunk felelősségeként a könyvtárosképzés sorsát, mert itt nem egyszerűen a szakmai ismeretanyag összetétele és korszerűsége forog kockán, hanem a szakma hitelképessége is.

A könyvtáros és könyvtára hitelképességének egyik legfőbb biztosítója a könyvtári gyűjtemény. Ha a könyvtárosnak a kódex negyedik szakasza szerinti felelősségét firtatjuk a könyvtár állományának hitelességéért, ez semmiképpen sem terjedhet túl a többi könyvtárra tekintettel kidolgozott gyűjtőköri szabályzat kereteinek tartalommal való kitöltésén, s nem vonatkozhat az egyes dokumentumok tartalmának bármilyen kritérium szerint megállapított hitelének garantálására. Meghaladja a könyvtáros kompetenciáját, hogy akár tudományos, akár művészeti, akár tárgyi szempontból maga értékelje az adott dokumentumot; ezt a hivatásos kritikára kell bízni, maga pedig a dokumentum előállítás körülményei rögzítésére (ld. bibliográfiai leírás adatait) és tárgyának megállapítására (ld. osztályozás) szorítkozik, valamint a használó rendelkezésére bocsátja a dokumentumra vonatkozó, különféle reflexiókat. (Nyilván maga is él ezekkel a reflexiókkal, amikor dönt a dokumentum beszerzéséről vagy kiiktatásáról, a tájékoztatásban való fel-

használásáról.) A felelősség tehát nem az egyes dokumentum tartalmáért terheli, mint az oklevél kiállító kanonokot vagy szerzetest, illetve azt a közösséget, melynek tagjaként eljár, hanem azért hogy a gyűjtőkori szabályzat keretei között a használói kör alapvető igényeit kielégítő állományt hozzon létre. E követelménynek két igen fontos kiegészítője van: az egyik az elfogultságoktól mentes állományépítés, amely megengedi, sőt megkívánja, hogy egymással felelő tartalmú dokumentumok békésen megférjenek egymás mellett a polcokon, s középük akár kontroverz nézetek is bekerülhessenek; a másik pedig a maga teljességében igazán korunkban valóra váltható eszmény realizálása: a könyvtár gyűjteményének világméretű kitérítése a hozzáférés kapuinak megnyitásával, illetve igénybevételekkel. Mindemellett a könyvtáros becsületbeli kötelessége, hogy vállalja a maga részét az emberiség helyi, nemzeti, nemzetiségi, nemzetközi kulturális örökségének megőrzéséből, mely kötelezettségnek nyilván csak a teljes körű szakmai együttműködés révén tehet eleget.

A hitelképesség másik legfőbb biztosítékát az etikai kódex ötödik fejezete fogalmazza meg. A hitel garantálására számos tárgyi, szervezeti biztosítékot lehet kérni és nyújtani, a legfontosabb azonban – még az üzleti életben is, hát még a szellemi téren, – az ügyletben részt vevő személyek közötti bizalom: bizalom a személyiségekben, szavaiknak és tetteiknek őszinteségében, igazságában. Ezt alapozza meg a megbízhatóságon alapuló megbecsülés, melynek első és végső soron jellemeznie kell az olvasó és a könyvtáros viszonyát, partnerségét. A használónak bíznia kell abban, hogy a könyvtáros megkülönböztetés nélkül lát el minden hozzáférést, a járátlanabbaknak, a hátránytól szenvedőknek megadja a számukra szükséges külön segítséget, s valamennyiüket a lehető legjobb ellátásban részesíti, ami tőle és könyvtárától telik. A használónak hinnie kell könyvtárosában, hogy nem cenzúrázza és ellenőrzi olvasmányait, nem kívánja manipulálni könyvtárhasználatát külső

vagy felső szempontok és érdekek szerint, s személyes adataival semmiféle módon nem él vissza. E hitet és bizalmat nap, mint nap ezer apró tettel kell megalapozni, erősíteni és elmélyíteni, s szemünk fényeként vigyázni reá, mert ha megrendül, oda a hitelképesség, oda a hely hitele. Ha a könyvtáros hitelt vár el a maga számára, méltán tételezi fel másfelől a használó, az olvasó hitelképességét. Miből áll ez? Voltaképpen a könyvtár rendeltetésszerű használatából. Abból, hogy betartja a használat szabályait. A maga és a közösség javára fordítja a könyvtár nyújtotta szolgáltatásokat. Nem árt olvasótársainak. Nem él vissza információkkal, nem használja rosszra a könyvtárban a könyvtáros segítségével nyert tudást.

A hiteleshely annak idején nem ingyen nyújtotta a szolgáltatásait. Sőt 1298 óta országosan egységes tarifa szabta meg a fizetendő térítési díjakat. Ebben aligha veheti például a ma könyvtárosa. Az etikai kódex a térítéses szolgáltatásokban az esélyegyenlőséget fenyegető veszélyt lát; ugyanakkor azonban – tudomásul véve korunk realitását, – bizonyos körülmények között és feltételek mellett elfogadhatónak tartja a szolgáltatásért fizetendő méltányos díjat, ha egyidejűleg lépéseket tesznek annak érdekében, hogy olyan térítési rendszert vezessenek be, amely mégsem korlátozza érdemben a könyvtárhasználatot.

A hatodik fejezet az információszolgáltatással foglalkozik. Mind szakmailag, mind etikailag nagyobb kihívást támaszt a könyvtárossal szemben információközvetítő szerepe; nézzük most csak ez utóbbi szemszögből. A régi korok polihisztor, mindentudó könyvtárosa látszik újra megjelenni abban a szakemberben, aki – ha „fejből” nem tud is minden kérdésre közvetlen választ adni, de – rendelkezik azzal a kulccsal, amely megnyitja az utat az információk, az egyetemes tudás világába. Ez a funkció hallatlan felelősséggel jár. A használó megbízik a könyvtárostól kapott információban, mert hitele van előtte a személynek, akitől kapta. Ezért a könyvtárosnak három követelményt feltétlenül szem

előtt kell tartania: 1. igaz információt adjon; 2. teljes legyen az adott információ; 3. és ne zárja el a birtokában lévő információt. Ha úgy érzi, bármely kritériumnak nem képes teljes mértékben eleget tenni, hitele megőrzése végett kötelessége a használó tudomására hozni szakmai határait. Azt jelenti ez vajon, hogy minden válasza mögé kérdőjelet kell biggyesztenie? Ha ezt talán nem is, de annyit feltétlenül, hogy bizonyos értelemben osztozik a felelősségben a dokumentum szerzőjével, előállítójával, amelyet a dokumentum hordoz, hiszen beszerezte, feldolgozta és rendelkezésre bocsátotta, legyen mindennek bármi is a következménye. Ezért bölcs elővigyázatosság, ha az információ korlátaira felhívja a használó figyelmét. Az információkat kezelő, illetve az információ világához utat nyitó hiteles személytől – talán mondanom sem kell –, azt várjuk el, hogy teljes hozzáférést nyújtson, azaz egyfelől ismerje az információkeresés technológiai arzenáljának egészét, másfelől alkalmazását ne kösse semmiféle feltételhez és bocsása bárkinek a rendelkezésére. Az információk rendszerekből (ebben az összefüggésben egy-egy könyv is egy-egy információs rendszernek minősül) nyert információt ne cenzúrázza se az információ tartalmára, se az információ használójára tekintettel. Végül személyében vállaljon garanciát azért, hogy mindent elkövetett az információs igény adekvát kielégítése végett.

Éppen az etikai követelményekkel áthatott szakmaiságból, tevékenységének lényegi jellemzőiből következik, – mondja a hetedik paragrafus –, hogy a könyvtáros manapság egyedül és önmagában nem képes ellátni a társadalmi munkamegosztásban reá háruló feladatokat. Egy olyan céhnek a tagja, egy virtuális konventé, vagy káptalané, amely ősidők óta láthatatlan vagy nagyon is látható szándékkal hálózza be egyre táguló környezetét, majd az egész világot, s a kommunikáció materiális csatornáit, mint a kereskedelmi vállalkozások, sivatagi karavánok, áruval megpakott hajóflották, banki tranzakciók, s az olyan embertelen és romboló kommunikációs formák,

mint a tengeri kalózkodások, gyarmatosítások, birodalmakat építő és döntő hadjáratok, útonalások, kalandorkodások mellett, fölött és alatt a tiszta humánus eszményeket, a közjó értékeit, az egész emberiség haladását célzó kommunikációs rendszert igyekezett megteremteni.

Ebben nem állhatták útját országhatárok, s mind szorgosabban és eredményesebben szolgálta a szűkebb és tágabb közvetlen környezet, a nemzet és a nemzetek közössége javát. Ezért méltó és igazságos, hogy a könyvtáros azonosuljon szakmai közegével és annak képviselőivel, legyen szolidáris velük, tisztelje szakmája vívmányait és eredményeit, illő módon kritizálja hibáit és hiányosságait, járuljon hozzá maga is fejlődéséhez, vegyen részt aktívan társadalmi szervezeteiben és közéletében. Fogadja el örömmel, nyitott ésszel és őszinte szívvel az elődeitől kapott ismeretanyagot és szakmai mentalitást, s maga is készségesen, irigységtől és féltékenységtől mentesen adja tovább mindazt, ami az ő munkálkodását teszi hitelessé.

A kódex nyolcadik szakasza szorosan kapcsolódik az előbbihez, mintegy következik belőle. A könyvtáros nem egyedül, magára hagyottan látja el feladatát: mint tudjuk, erre nem is lenne képes. A kicsiny könyvtárak mind szorosabban kapcsolódnak valamely nagyobbhoz, s így az a könyvtáros is, aki az adott könyvtár egyetlen alkalmazottja, mégis egy nagyobb munkaközösség tagjává válhat. Az így létrejövő szakmai testületek erkölcsi követelményeket is támasztanak tagjaikkal szemben. Az a virtuális káptalan vagy konvent, amelyben a könyvtáros ténylegesen él, különféle előnyöket nyújt neki, de megkívánja elvárásai teljesítését is. Mindezeket együtt kell vállalnia, mert ne feledjük, ahogy a régi hiteleshelyeken sem az egyes kanonok vagy szerzetesek szava vagy kezevonása hitelesített egy-egy okiratot, hanem a locus credibilis királytól kapott sigillum authenticuma, úgy a ma könyvtárosa mögött ott áll könyvtára vagy könyvtári rendszere szakmai kollégiuma, s voltaképpen az hitelesíti tevékenységét. Ebben az

összefüggésében kell szemlélni azokat a feszültségeket is hordozó viszonyokat, mint például a beosztott és vezető együttműködése, a munkavállaló, mint például a beosztott és vezető együttműködése, a munkavállaló és munkáltató érdekközössége, az egyéni és közösségi érdekek összeegyeztethetősége. A felmerülő problémákat a harmónia szellemében, a visszavonás átkát messze elkerülve kell megoldani.

Nem árt figyelembe venni azt sem, – ha már analógiákat keresünk – hogy a hiteleshelyek központi felügyelet mellett működtek. 1351 után a kisebb konventek már nem állíthattak ki birtokelidegenítési okleveleket, s 1353-ban valamenyny hiteleshely pecsétjét felülvizsgálták, s csak azok folytathatták tevékenységüket, amelyek pecsétjüket visszakapták.

A könyvtár hitelképessége azonban nem kizárólag a könyvtáron múlik. Kulcsszerepe van ebben a fenntartónak is. Ahogyan annak idején a király vagy egyes országos méltóságok, alapítványtevők javadalmakat rendeltek az egyes székes- vagy társas-káptalanokhoz, kolostorokhoz, hogy többek között hiteleshelyi funkciójukat elláthassák, úgy a könyvtáraknak is meg kell kapniuk a működésükhöz szükséges anyagiakat. A fenntartó ebből következő kivételezett pozíciója azonban semmiképpen sem jelentheti azt, hogy felülírhatja az abban lefektetett normákat. (S ne legyen követendő példa a virágkorukon túljutott monasztikus rendek egy-egy monostora, ahol a javadalmakat világi kommandátoroknak engedték át.)

Amiképpen annak idején a hiteleshely a maga társadalmi közegében működve élvezte annak bizalmát, ugyanígy kell a ma könyvtárának is teendőit végeznie. A kódex kilencedik szakasza szerint ennek az a feltétele, hogy a könyvtáros működjék együtt közösségével, annak minden csoportjával és tagjával. Éppen ez a meglehetősen általában megfogalmazott követelmény teszi etikai szempontból igen kényessé a könyvtáros helyzetét. Hiszen világnézetileg, politikailag, műveltségbelileg, gazdaságilag, szellemi-

leg-fizikailag nagyon is megosztott környezetet szolgál, s ráadásul maga is – a társadalom tagjaként – beletartozik egyik vagy másik csoportba. Úgy kell együttműködnie, hogy ne részesítse se ezt, se azt előnyben, úgy kell kiegyensúlyozott szolgáltatást nyújtania, hogy közben feledkezze meg saját meggyőződéseiről, elfogultságairól, érdekeiről. Úgy kell megnyernie az egyik csoport bizalmát, hogy ne veszítse el a másikat, úgy kell általánosan elfogadottnak tekinthető értékeket képviselnie, hogy ne rekesszen ki más, bár vitatható értékeket sem. Meg kell nyernie minden társadalmi szervezet támogatását, de el kell hárítania az elfogult, külső beavatkozásokat a könyvtár szakmai életébe, s ellen kell állnia a nyomásgyakorlás minden formájának. Nem is egy, de egyszerre több borotvaél kínálkozik táncparkettül, – de talán éppen ez a körülmény segít a helyes tánclépések megtételében. Segíthet abban is, hogy a könyvtáros kölcsönös tiszteleten, megbecsülésen és kooperáción alapuló kapcsolatot építsen ki más szakterületek, de főképpen a rokonszakmák képviselőivel. A könyvtáros úgy növelheti hitelét, ha maga is hitelez másoknak. S nagyon gondosan kell kezelnie azt a hitelállományt, amelyet leghűségesebb és legfontosabb hitelezőitől, a szerzőktől kapott megőrzésre, hasznosításra, gyarapításra.

Az etikai kódex tizedik szakasza a kódex kibocsátásával, gondozásával és értékeinek megvitatásával foglalkozik. Megszületése nagy vívmánya a magyar könyvtár- és tájékoztatásügynek. A hozzá vezető két éves – helyesebben az 1975-ös MKE vándorgyűléstől számítva 30 éves – út fontos erjedési-érlelődési folyamat volt, amely nagyban hozzájárult a szakmai tudat fejlődéséhez. Ám legalább ilyen fontos lesz a megszületett kódextól továbbvezető út is, amely a benne foglalt értékek és eszmények érvényesülését kell, hogy hozza. A hitelképességet nem elég megszerezni, azt meg is kell őrizni, sőt növelni. Ez egyetemes felelőssége a szakmának. Ha szabad a középkori intézményhez kapcsolódó analógiát folytatni, akkor különös becsületbe-

li teher nehezedik az előjárókra. Amiképpen a prépostok és apátok a hiteleshely tevékenységért, úgy a könyvtárigazgatók és vezető munkatársaik a könyvtárosi közösség etikus működéséért viselnek megkülönböztetett felelősséget a nobilitas obligat szellemében. Ugyanígy a könyvtárosképző intézmények oktatói is a kezük alól kikerülő újabb és újabb könyvtáros generációk erkölcsi felkészítéséért, szakmai szellemiségéért, amiként korai elődeik, a lectorok és sublectorok (olvasókanonokok és helyetteseik) cantorok és succentorok (éneklőkanonokok és helyetteseik), a hiteleshelyeken működő iskolák diákjaiért.

A könyvtároság etikai dimenziója egyenrangúan fontos a szakmaisággal. A könyvtáros hisz abban, hogy szakmája erkölcsi fundamentuma nélkülözhetetlen hitelképességéhez, s a maga személyének és szolgáltatásainak hitelt csak ezen állva szerezhet. Az erkölcsi alapállás hitelesíti a szakmai tevékenységet, ébreszt

íranta bizalmat, s teheti a ma könyvtárát korunk hiteleshelyévé. A hites könyvtáros nem hagyja oda szakmáját hittelenül, nem hitegeti olvasóit, nem hitetlenkedik társadalmi szerepében, s nem válik hiteszegetté erkölcsében. Az általa megnyitott hitelkeretnek nincs felső határa, a nyújtott hitelt nem magának kéri vissza, s hitelügyleteit az egyén és a közösség javára bonyolítja le. Voltaképpen ennyi a könyvtáros etikai-szakmai krédója.

Irodalom

Magyar kódex (Főszerk. Szentpéteri József) 1–2. köt. Bp. Kosuth Kiadó, 1999.

A magyar könyvtároság etikai kódexe – magyarázatokkal, kommentárokkal, kiegészítésekkel. (Összeáll. Papp István) Bp. Könyvtári Intézet, 2006. 128 p. (Továbbképzés felsőfokon)

ZOLNAY László: Kincses Magyarország. Bp. Magvető Kiadó, 1977.

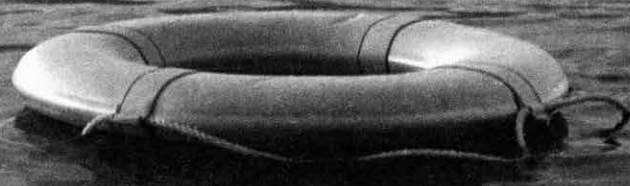

Emelkedtek a reprográfiai díjak

Emelkedő másolási díjakról olvashattunk a Heti Világgazdaság (HVG) 2007. március 17-i számában: „a felsőoktatási intézményeknek például az eddiginél 10%-kal többet, 6300 forintot kell egy-egy reprográfiai eljárásra alkalmas készülék után havonta fizetniük, míg a közkönyvtárak, művelődési intézmények hasonló tarifái 4%-kal emelkedtek.” Az uniós tagállamok közül húszban vezették be a reprográfiai adót. A bevételt a szerzői jogvédő szervezeteken keresztül osztják szét azok között az alkotók között, akiknek szerzői jogai a fénymásolással sérülnek.

**Nehézségei vannak elektronikus
folyóiratainak kezelésében?**

Mi segítünk Önnek.

Az elektronikus folyóiratok és könyvek beszerzése és kezelése összetett és időigényes feladat. Az EBSCO széleskörű szolgáltatásaival támogatja Önt ebben a munkában.

Ajánlatot kérünk Önnek a kiadótól, tisztázzuk a megrendelés körülményeit és rendelkezésre bocsátjuk a használathoz szükséges információkat. Tájékoztatjuk Önt a régebbi évfolyamokhoz való hozzáféréssel és archivjogokkal kapcsolatosan, ezenkívül segítünk licencszerződéseinek megkötésében is.

Professzionális vevőszolgálatunk segít Önnek hozzáférési nehézségek, IP-címváltozások és más problémák leküzdésében. Az EBSCO megoldások elektronikus folyóiratok és könyvek számára minimalizálják az adminisztrációt és áttekinthetőbbé teszik a megrendeléseket.

Hadd dolgozzunk mi Ön helyett : vegye fel a kapcsolatot az EBSCO ügyfélszolgálatával még ma!

Keresse magyar anyanyelvű munkatársunkat:
Telefon: +49 30 34 005 111
Email: salesberlin@ebSCO.com

www.ebsco.com

EBSCO
INFORMATION SERVICES